

Rendkívüli külön kiadás

III. évfolyam, 27. szám.

Budapest, 1908. október 5. (Hétfő)

Száma 4 fillér

Előfizetési ár:

Egész évre 5 K

Fél « 3 »

Negyed » 2 »

Megjelen minden hétfőn
reggel 7 órakor

Közlönyek átvétele csak
jelzessel van megengedve

NAPLÓ

Független hetilap

Szerkesztőség:

VIII., Nagyfuvaros-utca 6.

Kiadóhivatal:

VII., Dohány-utca 88. sz.

TELEFON:

Igazg.: 72-97. Kiadóhiv.: 72-97
Szerkesztőség: 72-97

Véres verekedés rendőrök és szocialisták között Revolverrel lőtték a rendőrökre

Reklám ügyvédek

(J) A magyar ügyvédi kar összeségében egyike a kontinens legkiválóbb testületének. Talán, csak a magyar orvosi kar jár előtte.

Amde, épen úgy, mint a magyar orvosi karnak megvannak a maguk szélhámosai, a mitzgerek és a bakotlövők, a bolgárok, szinte ugyancsak kiáltó ellentétet képeznek a reklám ügyvédek, a szédelgő fiskálisok, az üzérkedő ügynök-ügyvédek és az elevennyuzók, a kreutzerek, a koroknyak, a dénesek, a nessiek, az eremitsek. Kicsiny és nagy szélhámosok és gazemberek. Ezek ellen védekezni lehet. Rájuk lehet sütni a bűnt, a piszkot, a panamát s elveszik méltó büntetésüket.

De azok ellen a kicsiny férgek ellen, akik belopóznak a lapok hírei, rendőri és törvényszéki rovataiból az olvasó agyába, akiknek nevét ott látjuk minden nap, mikéntha miniszterekről volna szó, akiknek nevével találkozunk az omnibuszokon és a villamosokon, de akiknek sikeréről, akiknek eszéről még eleddig semmit sem hallottunk. Hiába minden hajsza, hiába az ügyvédi kamara szigora, ezek a kis utonállók bejutnak az ólomkatonák sorfalai közé. Nem dolgoznak komolyan, csak reklámozzák magukat, mint Agulár hajdan a guzi-kenőcsét.

A magyar ügyvédi karnak szégyenei ezek. Ellene hatásos intézkedéseket kellene fogantatni. Régen igéri ezt a kamara. De nem mer erős rendszabályokhoz nyulni. Álszeméremből, mert incollegiális cselekedetnek minősítik az ellene küzdők eljárását.

Hát uraim! Ez nem incollegiális, hanem emberszerető eljárás. Mert a fekélyt a jó orvos kivágja, bárha fájdalmas is, mert különben az egész testen szétterjed.

Nem bosszút koczom az ügyvédi tisztesség bírálatába. Mert, hála Istennek, több a tisztességes ügyvédünk, mint a szélhámos, az embertelen. Pedig mind

megjárja egyszer. Minden fajta inkorrekt-séget egyszer mégis csak napfényre hoznak. És a sok elrettentő példa még sem tanít. A szélhámos, a reklám és az embertelen ügyvédek tömege valóságos szövetség, amelynek falánxán megtörik minden jóra való igyekezet.

Nagy számmal tódul a fiatalság évről-évre az ügyvédi pályára, nemes készütséggel. De ide kerül a sok hivatalból kiüldözött, vagy eltávolított s önmagával is meghasonlott ember, katonai bíróságoktól elküldött nyomorékok, hülyék és eladósodottak nagy tömege.

Ezek mind kétes existenciák, akik összeférhetetlenek voltak hivatalukban s kilépnek, most torturákon lovagolnak és hóhérai a közönségnek. Mások a megélhetés küzdelmében zugiráskodnak s tagadják ügyvédi voltukat. Sokan pénzügynökök, mások más ügynökök. Ismerünk butorügynököt és házügynököt is közöttük. Iparigazolványuk nincs, fedezi őket a diploma. Szép fedezet.

Mások nem tudnak megélni. Hajtja, üzi őket a „ma“ keserves kenyere és szélhámoskodnak, csalnak, hitegetnek, vagy kétes existenciákkal szövetkezetet és részletüzletet alapítanak, tisztán csak a perek miatt. Végre mások csupán a madarat lesik, s ha egy lépre akad, arról ugyan leveszik a keresztvizet egészen.

Sokan mániátikus perlekedők, akik végleg viszik, huzzák a pert a költségekért s megtehetik, mert ügyvéd-minisztereink álszeméremből gyalázatos törvényeket hoztak egyre-másra, amelyek csak az ügyvédek malmára hajtják a vizet.

Ezt nem szabad megengedni. Elvégre a nagy tömeg, az alany: a közönség. Annak vérét szívni vámpír módjára gazság. Furfanggal kirabolni a zsebéből a pénzt, ezt nevezhetik némelyek ügyességnek, de mi ép úgy gazságnak minősítjük, mint a zsebtolvaj lopását.

Ez nem szól az ügyvédi kar egyetemességére.

Sajnos azonban, nem csekély a rossz ügyvédek száma.

Epen ezért választmányi üléseken

jegyzőkönyvvel elintézni ezt nem lehet. Tessék magának a karnak, a kamarának fellépni, a sajtóban segítő társra találnak.

Mert ki kell pusztítani a férget gyökerestől mindenünnen.

Panaszunk van . . .

Panaszunk van főkapitány ur! Igen nagy panaszt kaptunk a Velence kávéház ellen. Nem is először, de talán nem is utólszor. A bájos szigetváros nevét viselő kávéházban ugyanis vigan járja a mozi. Járja pedig eloltott lámpások mellett. Ez maga még nem lenne nagy baj. A mozinak a sötétség kisegítő társa. Sokan nem azért járnak a moziba, mert világosság van akkor, amikor nem mozog a kép, hanem épen azért járnak oda, mert sötétség van akkor, amikor mozog a kép. Ilyenkor aztán a kezek is mozognak. De nemcsak a kezek, a vendégek kezei mozognak, hanem mozog a kávé esze is. Ilyenkor szolgálják ki a vendégeket. Sőt nemcsak kiszolgálják, de a legbrutálisabban, sőt a véletlenül bevetődött uri közönséget is erővel kényszerítik, hogy a sötétben rendeljenek és a sötétben fogyasszák el az étel-italnemüként eléje rakott ismeretlenségeket. Hát ezt ellenőrizni kellene valahogyan. A kávéház nyilvános hely, ahová tisztességes elemek is bevetődhetnek.

Panaszunk van az Erzsébet sósfürdőre.

Igen nagy panaszunk van igazgatása, és a közegészségügye ellen. Valóságos rondaság, piszkos undor az, amit ott talál az ember. A vendéglője Magyarország legpiszkosabb és legrosszabb konyháju étterme. A fürdő a legaljasabb, legundorítóbb prostitúció tanyája. Nem gyógyfürdő az, hanem valósággal, rendőri engedély nélkül működő nyilvános büntanya. Családapák, akik családjuk beteg tagjait jöttek meglátogatni, borzasztó dolgokat mesélnek. És a rendőrség ott, — mert előkelő helynek van elkönyvelve, — sohasem tart razzliát. Pedig sehol annyi embert nem fertőznek meg sehol, mint ott. A város főorvosa úgy látszik, nem jár ki olyan messze. Pedig lehetetlen, hogy észre ne vette volna azokat az úzelmeket, amik ott történnek. Minden részletében a kerítésnek van bevezetve. Tulajdonosa: báró Kozmitza, egy román sertéshizlaló, aki nem tud magyarul, nem akar tudni magyarul és aki, kiüldözi a magyart onnan a telepről. Valóságos lázító fészke a nyughatatlan vérű román fiatalságnak, kelet képe nyilik meg előttünk, az utcák rondaságával, bűzével, a fürdőkádak fertőző piszkával, a lakószobák titkaival s a park árnyas és mindent eltakaró buja bokraival. Pedig e hely kellemes kiránduló helye volt a budapestieknek, de mióta új tulajdonosával behurcolkodott a bukaresti sertés ólok piszkója, azóta elmaradt az intelligensebb közönség és elfoglalta helyét a katonaság: őrmestertől lefelé és a háztartási munkásnők: mosogatótól felfelé.

A gyermekvédő liga csődje

A gyermekvédő liga, mely hazánk legnemesebb, leghumánusabb egyesülete s amelyet valamennyien a legnagyobb rokonszenvvel támogatunk, csőd szélén áll. A liga ma 32 gyermekotthon, menhelyet tart fent. A kormány tőle telhetőleg támogatja. S dacára ennek, ha a társadalom hatalmasan meg nem mozdul s nem siet valami társadalmi akcióval a liga segítségére, akkor kénytelen lesz az általa fenntartott intézetek közül 12-öt megszüntetni.

Szomorú jelenség ez! A nagy tűz, a nagy lelkesedés, mellyel ezt a jótékonyegyesületet megalakították, évről-évre csökken. Az első években oly nagy volt a közönség áldozatkészsége, hogy a vezetőség nyakra-főre állította föl a menhelyeket, de a hirtelen föllobbant lelkesedés mindinkább lecsöndesült, ma már deficitel dolgozik a liga nemes vezérkara.

Az utóbbi években forszirozottan kísérelték meg a közönség érdeklődését fölkelteni. Rendeztek vásárokat, gyermeknapokat, megmozdították az egész társadalmat. A siker gyönyörű volt. De hát a cifra ünnepélyek sok pénzbe kerültek. Ha volt is szép bevétel, de ezzel szemben mindig sok volt a kiadás is. Ugy, hogy mindenkor csak erkölcsi sikerről számolhattak be az elnökség. Mert hát ha egy országos mozgalom 30-40 ezer korona tiszta jövedelmet hoz is, mi az 32 intézet, gyermekmenhely fenntartására? Ezerszámra menő elhagyott árva kicsiny szája sokat eszik, azok gondozása, ruházása, kinevelése, bizony sok pénzt emészt föl.

Erre kell pénzt teremtenünk! Ezt az intézményt megbukni nem engedheti a magyar társadalom. Halljuk, hogy most egy államsorsjátékot engedélyezett a ligának a kormány. De ez csak ideig-óráig fogja rendezni a liga pénzügyeit.

Ha van pénze a magyarnak mulatságra, luxusra, akkor legyen a szegény kis senki gyermekeinek eltartására is. Ha az állatvédő egyesület részére milliókra menő tőkét szedtek össze, akkor a gyermekvédő ligának 10-20 millió tőkével kell az árvák megmentésére munkálkodnia.

Mert talán csak értékesebb az ember...!

Részvét készpénzért

Az állami színházak tagjai csak pénzért mennek el a kollégájuk temetésére.

Az emberi életnek legbiztosabban bekövetkező, közös mozzanata a — halál. A felséges halál, amelyben már mindannyian egyformák vagyunk, amely után egyforma öleléssel karol át bennünket a jó meleg anyaföld. Ez a halál szép, ez a halál jó. A gyarló földi élet megszűnik, átszendergünk egy képzelt szép világba, az örök üdvösségbe, a menyébeli életbe... a halhatatlan halálba. „Sokan kétszer halnak meg”. Ez régi mondás, de igaz. Itt van egy példa is. A Nemzeti Színháznak volt egy elsőrendű tagja, aki negyven esztendőn át ugrált, táncolt, szavalt a színpadon. A közönség imádtá, tapsolta, a kartársai szerették. Pont. A pont a negyven szolgálati esztendő végét jelenti. Új színészek, fiatalok jöttek és az öreg, mosolygós képű színész lelépett arról a színpadról, azokról a forró deszkákról, amelyekhez hozzá volt növe a lelke, a teste — az élete. Lelépett, hogy helyet adjon a fiataloknak, akik nála gyatrábbak, rosszabbak — és mindenek fölött lelketlenek. Az öreg színész meghalt: el ő sz ö r. A lelke háborgott, gyengülő dobogással verő szívében a keserűség, a bánat, a vágyakozás rágódoit, mikor ott, azokon a fényes, izzó, édes deszkákon más hirdette az ígét, más mondta el az ő szerepét...

Nem tudott beletörődni abba, hogy ő elhagyja azt a helyet, ahol negyven éven keresztül élt. Túlélte az első halálát s ha nem lehetett a színpadon, beült a színház előcsarnokában levő kis ketrebe s árulta — a jegyeket. Sántha Antalról van szó, akit a napokban helyeztek örök nyugalomra a kerepesi temetőben. Negyven évi színészkedés és tizenötévi pénztárnokoskodás után hagyta itt ezt a cudar világot.

Nem volt szüksége arra hogy pénztáros legyen, de nyomoruságos nyugdíjáért dolgozni akart. Az ő művészi, becsületes, jóra való bohém

lelke nem engedte, hogy elfogadja negyven éven át keservesen megszolgált nyugdíját — ingyen. Azért ő még vén napjaiban is meg akart szolgálni. A rend, a pontosság, a szorgalom mintaképe volt. Ha azokat a darabokat játszották, amelyben valaha ő is játszott, bement a nézőterre egy kicsit, de csakhamar kijött könnyes szemekkel. Ha valaki megkérdezte tőle, hogy mi történt, miért sir, ezt felelte Sántha bácsi: — Rossz a szemem fiaim, nem bírja a nagy világozságot...

Ez a jólelkű öreg meghalt. Másodszor és végérvényesen halt meg. Nem a Nemzeti Színház udvaráról temették el, hanem a kerepesi-uti temető halottasházából, az entreprise de pompes funebres legolcsóbb díjszabása szerint. A temetésen a következők jelentek meg: Tóth Imre, Szacsavay Imre, Abonyi Kovács Mihály, Mészáros Mátrai és Faludi a Nemzeti Színházról, Szirmai Imre, Kassai Vidor és Ujvári Miklós a többi színészek közül. Más senki. Szegény művészvilág, szegénylelkű színészek. Ha egy cigány meghal, ha a legutolsó is, a többi mind elkiséri muzsikaszóval az utolsó útjára, a színésznek csak tíz ember a kísérete utolsó útján.

— Hja! Ötvenöt évi szolgálat után ez és egy 30 koronás temetés épen elég.

Van egy szebb oldala is az éremnek. A fiatalok közül halt meg egy a közvetlen kollégák közül. A legjobb, a legkedvesebb, a legszebb. Láncoz Ilka. Őt már az udvarról, a Nemzeti Színház nevezetes kis udvaráról temették el s négylovas hintón vitték ki a temetőbe. De valami ebből a temetésből is hiányzott. Az a szokás ugyanis, hogy a színészetemetéseken élneklik a kollégák a „Miért oly boros?” kezdetű gyász-dalt. Itt nem énekeltek, pedig a Nemzeti Színház volt tagjainak temetésénél az opera kórusa el szokta fujni ezt a dalt. Most nem fujták el. Miért nem? Miért nem?

Igen egyszerű az ok. Nem kaptak ezért külön fellépési díjat. Igen, így van a dolog szóról-szóra. Az Operaház, a testvér-intézet tagjai pénzt kértek azért, hogy éljenek-jenek egy 12 taktusból álló dalt a kollégájuk temetésén...

Valahol messze, zimankós, téli, hófúvásos időben künn az országuton bandukol gyalogosan egy kis színészcsapat. Fázna dideregnek, de a szemükben ott ragyog az isteni láng. Thália és Bohémia (mert ez is múzsa) vezetik őket. — Fordul a kocka, a köruton sétál egy pár színész... az egyiknek a kabátja hajtókáján egy amerikai jelvény van, rajta ezek a szavak: — Business is business.

A kolera

A nagy ellentétlenség

A végnélküli tanácskozások

Oroszországban pusztít a legkegyetlenebb járvány: a kolera. Mindennap egész raját a fekete koporsóknak viszik ki a temetőbe. Mindennap új betegek, új halottak. És nincs erő, mely ezt a pusztító rémet feltartóztatná pusztítva terjedő útjában. A védekezés e járvány elterjedése ellen egész Európában folyik. De úgy látszik, hogy hasztalan itt minden védekezés, mert ha egyszer a halál eme láthatatlan bestiái a levegőben vannak, akkor már késő.

A veszedelem már Oroszország határait túllépte. A szomszéd országok népei aggódva élnek. Különösen mióta itt-ott a határvárosokban fordultak elő a koleraesetek. És mindezek dacára lomha, lassu és hanyag a védekezés. Nálunk már hetekig tanácskoznak, de tenni bizony vajmi keveset tettek s amikor pedig a rém nálunk felüti halálfejét, akkor elveszítjük a fejünket. Ugy tudjuk, hogy a határnál elrendelték a legszigorúbb vizsgálatot minden új beérkező vonatnál és mégis szabad ott a vásár. Mindennap találkozunk Oroszországból hazamenező magyarokkal, hol egy artista, hol egy utazó beszéli el nekünk az ottani pusztulást. Tehát hol az a nagy ellenőrzés? Mikor bárki szabadon és

simán átjöhet hozzánk, a kolera országából. Vagy nem tudja ezt az egészségügyi bizottság?

A folytonos tanácskozással nem fogjuk tudni a veszedelmet utjában megállítani. A mármarosai eset intő példa arra, hogy itt cselekedni kell, — cselekedni tisztelt egészségügyi tanácsos urak! Rendeletekkel, átiratokkal ilyen esetben semmire sem megyünk. A legradikálisabb tevékenységet kell kifejteni e láthatatlan ellenség legyűrésére. Nem tanácskoznunk! Tenni tisztelt tanácsos urak!

Hogy ügyelnek fel a vidéki színészetre?

A magas intézőség, a belügy, illetőleg a közoktatásügyi minisztérium, a magyar vidéki színészetre egy országos felügyelőt nevezett ki, Festetich Andor gróf személyében. Keresve sem találhattak volna alkalmasabb, kényelmesebb és megfelelőbb sinekurát a gróf ur öméltóságának: Ő felügyel a magyar színészetre. Kiválóan felügyel. Ha akár melyik színésznek vagy színigazgatónak szüksége van a méltóságos felügyelő urra, akkor ő egyáltalában nem található. Duna-Haraszttiban lakik, (ott ugyan fel nem keresi senki) van telefonja is, de az vagy rossz, vagy nem található otthon a méltóságos ur.

A múlt hónapban történt egy hallatlan, komisz eset a Színészegyesületnél. A Színészegyesület alapszabályai értelmében ugyanis csak az kaphat színigazgatói engedélyt, illetőleg csak annak kérvényét terjesztik pártolólag a minisztérium elé, aki igazolja azt, hogy a színigazgatáshoz szükséges kellékekkel, vagyis ruhatárral, könyvtárral, díszlettárral és megfelelő pénzüsszeggel bír. A színigazgatói engedélyeket letárgyalták, kiadták azokat és most kitérni, hogy egy társulat, a melynek már egy hónappal ezelőtt meg kellett volna kezdenie működését, még most sem játszik mert a direktornak nincs pénze a társulat elindítására és a szerződésben kikötött előlegek kifizetésére. A társulati tagok, vagy harmincan, minden anyagi segítség híján, koplálnak. Heteken át tartó keresés után végre megtalálták a színészeti felügyelő urat, ki azért huz nagy fizetést, hogy a színészek ügyeit intézze el, a ki szépen meghallgatta a panaszt, a mit a koplaló, lerongyolódott színészek nagy alázattal és tisztelettel mondtak el neki, azután így felelt:

— Hiszen ha eddig várhattak, még egy pár napig elvárhatnak, az alatt majd csak leszi valami. — Ezzel elbocsájtotta a színészeket, ő maga kocsiba ült és kihajtott — Dunaharasztra. Az ügy pedig intéződik.

Százezer panasz érkezik be minden évben, hogy a rendes vidéki szintársulatok nem bírnak megélni, mert a belügyminiszter szigorú rendelete dacára, a vidéki hatóságok megadják a játszási engedélyt kóbor daltársulatoknak és ezek a közönséget becsapva, rászedve, annyira diszreditálják a színészetet, hogy a rendes szintársulatokat már oly ellenszenvvel fogadják, hogy azok a szó szoros értelmében nélkülözni kénytelenek. S mindez miért? Mert csináltak egy olyan sinekurát, amelyre semmi szükség nincs és főképpen odaültettek egy olyan embert, akinek állásával járó teendőiről halvány sejtélme sincsen és ha volna is kicsiny agyának vizenyős velleje nem képes felismerni. Sem nem tud, sem pedig nem akar dolgozni. Az ilyen embert tegyék meg főispánnak, de ne akasztják a magyar színészet nyakára keresztnek, ahol dolgozni kell, ahová sziv, munkakedv és ész kell. 400 színész nyomorog és züllik állás nélkül és megszámlálhatatlan azoknak a színészeknek a száma, akik álneveken vidéken, a p. ö. komisz daltársulatokkal ronjták az izlést, — muszájból, mert éhesek és a felügyelő úr vacsorázik, szivarozik tehát nem ér rájuk felügyelni.

Abban a minisztériumban, ahol most ügyelket intézik, valamikor a „kultusz”-ról tervezgettek. S ma, amikor végre ott van a színészügy az asztalukon, irtóznak tőle, félnek, tudatlanok: Nincs abban a minisztériumban egyetlen ember, aki értene a színészethez. Vakon írják alá Festetich gróf minden hülyeségét.

Ez így nem mehet. Ha Apponyi komolyan veszi hivatását, vegyen elő egy pálcát vagy egy erős seprőt és azzal üljön iróasztalához, mielőtt a színészügyet elintézi. Mindenekelőtt pedig neveztesse ki Festetich grófot a dohánygyárak országos fő füstfelügyelőjének, mert azt hisszük, ott becsületesebben megfelelően hivatásának, mert füstöt csinálni talán jobban tud, mint a magyar színészetet igazgatni.

LÖWY JÓZSEF Sirkőraktárában 10 K-tól feljebb romok kivitelű sirkővek rendkívüli nagy választékban kaphatók.

Budapest, II., Fő-utca 88. sz. (Pálffy-tér mellett) saját házában.

Minden szakmába való munkát, temetői javítások, vések és aranyozások jutányosan és lelkiismeretesen készülnek.

Bankcsalók, uzsorások

Sétálgatnak a Kossuth Lajos-utcán és mulatnak az orfeumban

— Az ur a pokolban is ur, annál inkább a börtönben, a honnét egy kis pénzzel oly csinosan ki lehet jönni, hogy az valóságos gyönyörűség. Némi kauciók lefizetése ellenében kieresztik az embert, persze nem a szegény embert, s azután ha a tárgyalás folyamán kiderül, hogy az illető bűnös azalatt meglepett, akkor megbüntetik a kauciót. Budapest lakosága általában szereti nézegetni a híres embereket, mi tehát megadjuk az utasítást, hogy miféle módokon láthat ilyeneket.

Azt hiszem, kevés híresebb ember volt a múlt esztendőben a bankcsalóknál, uzsorásoknál a kiknek dolgaival állandóan foglalkozott a rendőrség. Tömegesen vásárolták azokat a lapokat, amelyek ezeknek az uraknak az arcképeit közölték.

Hát kérem, most ingyen lehet őket látni, teljesen ingyen. Mert ezek a jó urak a történelem után nem tértek magukba, hogy levezekeljék bűneiket és visszavonultan csendes, jóra való munkával a társadalom tisztességes tagjaivá váljanak, hanem folytatják ott, a hol elhagyták... még a dutyi előtt. A híres Kardos fiuk virággal a gomblyukukban most is mindennap ellejtenek a Kossuth Lajos-utcai korzón, a Richman Vilmos bankigazgató ur számozatlan gummirádlisa most is fel-feltűnik. Paunz Manó ur pedig most is ott ül esténként a Fővárosi Orfeum télikertjében és mulattatja a nőket. Az áldozatok pedig, a kiknek talán egy egész életen át gyűjtött vagyontársa uszolt el a finom urak kezén, irigylve nézik őket s nem is sejtik, hogy az ő pénzükhöz isznak a Fővárosi Orfeum apró csillagai francia pezsgőket, és elmenve az asztalok mellett így sóhajtanak fel.

— De jó dolguk is van a nagy uraknak.

A balesetbiztosító pénztár bajai

Tiltakoznak az építőiparosok

Vasárnap a Saskör nagytermében közgyűlésre gyűltek össze az ország építőiparosai. Tiltakoztak a balesetbiztosító törvény által reájuk rótt óriási terhek ellen.

A nagygyűlés elnöke Kauser Gyula a Magyar Építőiparosok Orsz. Szövetsége elnöke, volt. Képviselői voltak a budapesti összes ipartestületek és a vidéki ipari szövetségek. Előadóként Sziklai Zsigmond és Farkas Elek a M. É. O. Sz. főtájkára szerepeltek s kimutatták, hogy valóságos csapásként fog a balesetbiztosítás a magyar iparososztályra nehezédeni.

Határozati javaslatot fogadott el a nagygyűlés, melyben rámutatva a törvény hibáira, azok orvoslását küldöttségileg fogják kérelmezni a kormánytól.

Különös dolog, ez is csak nálunk történhetik meg, hogy megalkotnak nagy hű-hóval egy óriási népboldogító szociális törvényt, melyről amiképpen életbe lép, veszi észre mindenki, hogy teljesen használhatatlan.

Nem kell a munkásnak, a munkaadó kapáldozik ellene s a kormány is kénytelen belátni, hogy alkotása nem felel meg a célnak, nem boldogít senkit, s mindenkét megnyomorít. Ki ebben a hibás? Nem tudjuk! De orvosolni kell a hibát mielőbb, az bizonyos! Így nem lehet szociális intézményt fentartani, hogy az mindenkire csak káros legyen.

Egyet konstatálhatunk! Ez az, hogy az építőiparosok szövetsége már a törvény előkészítése alkalmával rámutatott annak nagyobb hibáira. De akkor senki sem vette ezt figyelembe. Most azután kátyuba került az egész intézet.

Csöd szélén a nagy jóakarattal, de kevés körültekintéssel megalkotott, szociális vívmány.

Talán csak befogja már a kormány végre látni, hogy az iparosokra nézve fontos, az őket érdeklő, az ipar föllendítését célzó intézkedéseket, terveket, törvényeket, iparosok nélkül megalkotni lehetetlen. Nem minták után kell dolgozni, hanem meghallgatni az érdekelt feleket s velük együtt az ő véleményük mérlegelésével lehet csak bármíneml rájuk vonatkozó törvényt megcsinálni.

Az ipartügyekhez kevesebb jogi tudás és több jóakaratu szakértelem kell!

Névtelen hősök

I.

Schmittely József

Schmittely József nevét csak mi ismerjük és tiszteljük, mi, akik az újságírás lázas levegőjében élünk. A nagy közönség pedig, amelynek az érdekeit három évtizeden keresztül apostoli szegénységben szolgálja, nem ismeri. Az országban és a határain túl magyar olvasni tudó alig van, aki a Pesti Hírlapot ne olvasná és bizony azok előtt Schmittely József neve ismeretlen. Ennek a nagy magyar lapnak a szerkesztője névtelen hős, akinek szelleme ott bujkál napról-napra évtizedeken keresztül a küzdő, harcoló, igazságosztó ölmakatonák soraiban, láthatatlanul. Ezeknek a katonának a Napoleónja a Pesti Hírlapnál Schmittely József, az a kedves, jóságos öreg ur, akit most nemrégiben jubilált a magyar sajtó. És ez ellen is tiltakozott. Órvul lepték meg őt az üdvözlő és magasztaló sorok s ha rajta mulik, bizony megállította volna az összes rotációs gépeket, s még máig sem tudta volna senki, hogy harminc éve áll a közönség szolgálatában. Talán minket is megdorgált ezért, hogy e helyen tisztelettel és szeretettel emlékezzünk meg érdemes alakjáról. De ezzel nem törődünk, nekünk jól esik a róla való megemlékezés s a dorgálását is jólesően elviseljük.

Hogy milyen érdemei vannak Schmittely Józsefnek az újságírás terén, azt nem részletezzük. Elég ha ide jegyezzük, hogy egy emberöltőn át ernyedetlen szorgalommal sohasem pihene áll egy nagy lap élén, amelynek ő a lelke, irányítója. Az újságírásnak egy egész generációja mesterének vallja őt. Mindenki csak becézve „Schmittely bácsi“-nak mondja. Az ország szellemi vezetői, országos nevű politikusok is, nagynevű írók csak így szólítják és ebben a „bácsi“ szóban, megvan mind az a szeretet és tisztelet, amelylyel hozzája közelednek.

Szeretnők az arcképét hozni, de nem jutunk hozzá s így tollal rajzoljuk le rokonszenves, kedves alakját. Képzelnék el egy kis erős természetű rózsás arcú öreg urat, kis bajusszal és cvikkerrel a szemén. Aki először látja, szinte félve közeledik hozzája, mert azt hiszi, hogy morózus, barátságatlan és mikor már beszél vele, azzal az impresszióval bucsuzik tőle, hogy a legbájosabb öreg urak egyike. Ez Schmittely József: az ember.

Mint szerkesztő, higgadt, komoly és megfontolt. Már öt órákor ott ül szerkesztői szobájában s attól az időtől fogva az ajtaja nem csendes, hol nyílik, hol becsukódik. Jönnek a munkatársak tanácsokért, utasításokért, mely előttük szentírás. És akkor is belátogatnak a szerkesztő urhoz, ha ott egyáltalán dolguk sincs. Mindenki szeret a közelében lenni. Leggyakoribb vendégei: maga a derék, kiváló főszerkesztő, dr. Légrádi Imre, Porzolt Kálmán, Szász Zoltán, Ráskai Ferenc, Csergő Hugó. Azután jönnek a tárcaírók, a poéták, mind-mind csak Schmittely bácsit keresik. Néha öten is várják már, amíg valaki kijön a szobájából s azután sorba, de egyenként lépnek be hozzája és mindenki kéréssei. Schmittely bácsi pedig krisztusi türelemmel meghallgatja őket és mindenkinek teljesíti a kívánságát. És sohasem haragszik, mindig derült, jókedvű. Amikor nagyon sok dolga van, s valaki olyankor megy be hozzája föl sem tekint rá az íróasztala mellől, valószínű, hogy a hangjáról ismeri meg az illetőt s csak ha a hang ismeretlen előtte, akkor emeli rá a tekintetét. Ez Schmittely József: a szerkesztő.

Most pedig, hogy e merényletet elköveitük ellene, és kiszerveztettük, most bocsánatot kérünk tőle, és kívánjuk, hogy a gondviselés még sokáig tartsa őt meg a munka javára s a magyar újságírás dicsőségére.

di-dor.

A borfiuk kálváriája

A borfiukról szólunk ezúttal, azokról a sápadt, mostoha páriákról, akik olyan fűgén és szolgálatkészen forgolódnak közöttünk, éttermekben és vendéglőkben. Ezekről senkisé gondoskodik, ezek a szerencsétlen kis lurkók, akik oly korán rá vannak utalva a kenyérkeresetre, ki vannak téve mindenféle emberi brutalitásnak, a vendégek szeszélyeinek, részeg emberek bántalmazásainak. De ez még hagyján, mert mindig akad egy-egy humánusan érző józan ember, aki őket ilyen esetekben oltalmába veszi.

Arról szólunk e helyen, hogy vajon nem túnt még senkinek fel az, hogy ezek a fejletlen lurkók milyen emberfeletti munkát végeznek? Mi érdeklődünk a sorsuk iránt s ez szorította a kezünkbe a tollat, hogy megvédelmezzük őket s hogy az illetékes hatóságok szemét és fülét megnyissuk az érdekükben.

A tanoncok helyzete rendezve van, ezekről gondoskodnak a szakegyletek. De kérdem: a borfiuk vajon hova tartoznak, ki teszi magáévá az ő ügyüket? Mert lehetetlen elképzelni, hogyha ők valamely szakegyletbe tartoznak, hogy azt megtűrjük és elnézzük, hogy 13—14 éves fejletlen gyermekek 15—16 órát talpon vannak minden áldott nap. Nézzék meg ezeket a szerencsétleneket, milyen sápadtak, milyen törődöttek, milyen satnyák. A fizetésük pedig semmi. Rá vannak utalva a vendégek kegyelmére. Legjobb esetben 6—7 forint a fizetésük havonta. És ezért a kis rabszolga díjért egész életükre nyomorékokká válnak. Tizennégytizenhat órát fejletlen gyermekeket talpon tartani: ez embertelenség és ezt ma a huszadik században nem szabad megtűrni. Erre pedig felhívjuk Boda Dezső rendőrfőkapitány ur figyelmét. Ez nem tartozik semmiféle pincér-szakszervezethez és ha tartoznék, annál szomorubb, hogy a borfiuk tartálatlan helyzetével nem törődnek.

Az emberi humanitás nevében várjuk ez ügyben a mielőbbi intézkedést.

Ész és szív

Néhány szó a tanárokhöz.

Egyik fővárosi tanárt a nyáron egy fölvidéki iskolához küldték ki az érettségi vizsgálatokra, miniszteri biztosként. Megérkezvén, átnézte az osztályvizsgálatok eredményét s ott egyik növendék osztályzata különösen fölűnt neki, mert tiszta elégséges volt minden tárgyból.

Megfigyelte jobban a fiatal embert az érettségi vizsgálaton. Már az írásbeli dolgozatai is nagyon zavarosak voltak, a szóbeli vizsgálatokon pedig fölűtte kétségbeesetten kapkodott. Kísérletet tett a fiu megmentésére, de nem lehetett őt átbocsátani.

Mikor az eredményt kihirdették, a szegény diák elájult. Alig ért a miniszteri biztos lakására, megjelent nála az alispán, a főjegyző, a polgármester, egycsomó más előkelő uriember s könyörögtek, tegyen valamit az elbuktatott diák érdekében.

Ekkor tudta meg a szerencsétlen fiu élet-történetét, amely rövid, de borzasztó! Apja egyik első embere volt a megyének, szerencsétlen viszonyok következtében elveszítette vagyontát s pár hó előtt föbelötte magát. Anyja pedig a temetésén megőrült. Itt maradt a fiu négy apró testvérével. Az urak elhatározták, ha a fiu leteszi az érettségit, állást adnak neki a megyénél vagy városnál, hogy eltarthassa kicsiny testvéreit.

A biztost meghatotta ez a történet. Fölment az igazgatóhoz. Megnézte, hogyan tanult a fiu az előző években. Minden évben tiszta jeles bizonyítványa volt! Dühösen támadt a biztos az igazgatóra, miért nem figyelmeztették őt előre a fiura és kétségbeesítő viszonyaira. Az igazgató hivatkozott azokra a platzbonifácokra, akik eddig biztosai voltak az intézetnek, nem hitte, hogy most végre emberrel, érző szívű uriemberrel állanak szemközt, nem mert szólani.

A biztos ur feljött Budapestre, egyenesen Tóth János államtitkárhoz. Elmondta neki az esetet! S a szegény diák 8 nap múlva már érettségi bizonyítvánnyal a zsebében foglalta el írni ki vagy micsoda állását a megyénél.

MINDENKI,

aki olcsón, jó ruhát akar vásárolni, ajánlatos tudni, hogy divatszertű, jó szabású és kitűnő kivitelű férfi- és női- és gyermekruhák a legjobb körökben elismert

KELEI ER B LIPÓT UTODA

HELLER JAKAB

férliszabó-mester, Budapest, VII., Rákóczi-ut 13. sz. a.

lévő férfi ruha-üzletében kaphatók.

UGYANITT

angol és francia, valamint belföldi divatszövetekben és választék

Külön mértékosztály.

Tanárok! Mi elhiszszük, hogy van eszetek, hogy legtöbbször azzal vergődtek föl állásokba. Nagy hiba azonban, hogy az addig elszünetelt nyomorúság megölte legtöbbnyire szíveteket. Munkások, favágók lettetek. Érzés, szív, szeretet nélkül végzitek nagy munkátokat. Már az is nagy baj, hogy munkának nézitek a tanítást. Nem uraim, a tanítás nem munka! Az művészet! A legnagyobb, legszebb, legeszemélyibb művészet, amely csak nemes lelkű, érző szívű, ideális gondolkozású embereknek való. Akiben nincs szív, az takarodjék a tudományok templomából, az iskolából, az egyedül igazi istenházából, amely a tökéletesedéshez kell, hogy vezessen.

Szív nélkül akartok embert faragni, szív nélkül akarjátok őt az Isten képmására festeni? Nem, az lehetetlen!

Emlékezzetek vissza a ti gyermekkorotokra. Arra az időre, mikor még nektek is volt szívetek, minő rosszul esett nektek az igazságtalanság, a szívtelen, az embertelen bánásmód. Ahol nincsen szív, ahol kizárólag az ész uralkodik, ott meghalt az ember.

Szerencsétlen dolog, hogy ma már gyermekeink az iskolában látják, tapasztalják az igazságtalanságot. Érzik a beteg, tulterhelt, önhitt agy öriöngő uralmát. A fanatikus, tudálékos, eszelős alakok elakarják hitetni a szegény gyerekekkel, hogy botanika, filozófia, fizika, technológia, algebra, matematika, geográfia stb. nélkül nem lesz belőle ember, nem fog tudni megélni, szerencsétlen lesz. Ezek, jó uraim, hazugságok! Az iskolából közvetlenül tudós-ként nem került ki senki. De elromlott, szívtelen, szolgálékü számos emberből az iskolában lett.

Ne csak tanítsanak a tanárok, hanem neveljenek is. Hígyjék el, hogy a saját tárgyaik bemagoltatása, nem a legégetőbb életszükséglete a gyerekeknek. Sokkal fontosabb az, hogy a kezük alá került ifjuságot szívben-lélekben nemesítsék és élni tanítsák meg őket.

Szóval kerekedjék felül a tanároknak a szív az éssen!

Tóth János államtitkár és miniszteri biztosa megértették a szerencsétlen fiu rettenetes helyzetét, segítettek rajta. Egy pillanatban őt árva könnyeit törölték le. Aki ezt megérti, annak szíve van.

Csak ki a szívtelen, eszelős kényurakkal az iskolából, a zsarnok biztosokkal, akik gyáva nyulakat szülnék, azaz tőlük remegő tanárokat. Így nem lehet nemzedékeket hitre, tudományra, becsületre, tisztességre, emberségre nevelni — tanítani.

A Thália-társaság

A Thália-társaság ismét föltámadt. Hosszu idők után megint gyönyörködhetünk igazi, modern színjátszásban. Nagy színházainktól ezt hiába várjuk, erre csak a Thália fiataljai hivatottak. Ezt bebizonyították a múltban, ezt beigazolják a jövőben. Hiába rugkapáltak, szövegeztek gyáva félelemmel e társaság ellen, mégis föltámad és most bizonyára megmutatja, hogy volt okuk félni, akik félték s akik csak veszedelmes „konkurenciát” láttak benne.

No, de mi, akik rajongó hivei vagyunk mindennek a mi új, erős és szép, megszoktuk már ezt a százalmas akadékoskodást és még csak nem is csodálkozunk rajta. Részvétellel nézzük ezt a jelenséget s olybá vesszük, mint egy haldokló utolsó vergődését.

A Thália-társaság merészen iznnt hadat a színjátszás ősi felfogásainak és megteremtette a maga irányát, mely a színművészetet közelebb hozza az éléhez, a valósághoz. Igaz, hogy ennek az új művészi felfogásnak első uttorói a németek voltak s csak itt-ott kaptunk belőle izlelítő, amikor a „Deutches Theater” tagjai átrándultak hozzánk néhány napi vendég szereplésre. Most erre sincs már szükségünk, mert a Thália-társaság előadásai is fel tudtak emelkedni arra a színvonalra, melyre mondhatjuk hogy: igazi modern művészet.

De nem csak ez az érdeme a Tháliának, hogy nálunk uttoró munkát végzett, hanem az is, hogy nevelt színművészetünknek olyan gárdát, amely erőssége ma egy jelentékeny színháznak. Fiatal drámaíróink is ott bontogatták szárnyaikat. A mi kiváló Lengyel Menyhértünk is ott jutott szóhoz először s ha a Thália fel nem ismeri benne a talentumot, talán még ma sem tudjuk, hogy ki is az a Lengyel Menyhért.

Nem tulzunk, amikor azt mondjuk, hogy a

Thália a mi első és eddig egyetlen modern színjátszó társaságunk s rövid szereplése alatt is többet tett a kultúra, a haladás érdekében, mint az összes színházaink. Ez az egyetlen színházunk lesz a jövőben, ahova nem csak szórakozni megyünk, hanem, ahol tanulhatunk is valamit.

Örömmel értesültünk most arról, hogy a Thália-társaság ismét engedélyt kapott a működésre s október 17-én lesz a megnyitó előadása a Rotte nbiler-utcában lévő hajdani gyermekszínházban. Aki ipedig gyönyörködni akar majd színművészetben, az fel fogja keresni azt az eldugott hajlékot, ahol Thália papjai megistenülten hirdetik az új igét.

Medgyaszay Vilma nem lép fel a Királysínházban

Medgyaszay Vilmanak, a kiváló művésznőnek felléptét hirdette a Király színház igazgatója és közölte, hogy a művésznő állandó szerződéssel a Király- és Magyar színházakhoz kötötte le magát. Mint a Napló autentikus helyről értesül, ez a szerződés nem köttetett meg és Medgyaszay Vilma nem fog fellépni sem a Király-, sem a Magyar Színházakban.

Lángoló

Tintatartómban szegyenkezve sápad el a tinta. Kezembem megreszket a toll, mely érzi, hogy nem méltó leírni a legújabb nemzeti diadalt. Agyam, a megszakadásig erőlködök, hogy valahonnan új jelzőket, még el nem koptatott pompázó szavakat találjon ki, az új nemzeti hősöz dicsőítésére. Sirmi szeretnék, sőt zokogni magam és honfitársaim nevében, kiket a sors, a kegyetlen végezet megfosztott attól a világtörténelmi pillanattól, hogy saját szemünkkel láthatják volna nemzetünk újabb, legfrisebb diadalt, az átkos németet.

Aki ezek után sem találja ki, hogy mi lehetett ez a világraszóló esemény, aki talán ezek után is holmi általános titkos pluralitás nélküli választójogra, a létszámszállításra, magyar vezényszóra vagy ezekhez hasonló apró-cseprő dolgokra gondol, azt sajnáljuk. Nem! Négy száz év óta apáról-fiúra szállt, mint valami szent titok és csak néhány év előtt egy fényes lakomán sült ki, hogy „Nem boldog a magyar!” — Azóta éjt-napot összetéve dolgozott a Kárpátoktól az Adriáig mindenki, hogy az legyen. Darabonték jöttek, darabonték mentek, beütött a koalíció, az elsőkből lettek utolsók és viszont, mindhiába — a Nemzeti Kaszinó fényes kártyaszobájában szomorúan konstátálta a nagy Miklós, hogy még mindig „Nem boldog a magyar” — és honfiai könnye öntözték zápor módra a benyert százezreket. Mert ő is dolgozott.

Vége megkönyörült rajtunk a Hadur. Kedden, ezerkilencszáznyolc szeptember 29-én a Földművelési miniszterium díját 30.000 koronát, egy hosszú megnyerte Lángoló, a német Waffenschmied ellen.

Örvendj hazám és légy végre boldog, oh magyar! A nagy, dicső Lángoló megmentette becsületed. Darányi rögtön megvette 10.000 koronáért az állam számára. A nagy Lángoló, a még nagyobb Szemere Miklósnak tehát kerek negyven ezer koronát szerzett. Ti nyomorgó néptanítók, kis nyugdíjából tengődő özvegyek, éhes diákok, kiket kidobnak az iskolából, mert nincs tandijra pénzetek, tudom, felcsillan örvendve a szemétek. Akinek honfibanatát még a legfinomabb francia pezsgő sem altatja el, az csak megkönyörül rajtatok, mikor a szerencse pár másodperc alatt ezekkel halmozta el!

Örvendj hazám és ne jajgatatok éhes munkanélküliek. Ti gaz, hazátlan bitangok, ne ordítsatok a kaszinó előtt, csitt, csendesen, a legnagyobb fajmagyar most gondolkodik, hogy ossza szét a súlyos ezreket, mert szétoszlja!

Lány Ilka árvái részére Márkus Emilia és Paulai Böske gyűjtést indítottak. Elsőnek Lány Leó írta alá 1000 koronával. A lipótvárosi bankárok 200—200 koronát írtak alá. Egyetlen 50 koronás tétel szerepel és ezt Szemere Miklós adományozta.

A nagy ur egyelőre tehát újra és ismét csak kártyát oszt. De talán majd, valamikor?!

— Krecsányi Ignác. Krecsányi Ignác harmincöt éve színházigazgató. Nagy sora ez az éveknek s a gondviselés különös kegyelméből ezt a hosszú időt mindig a kultúra szolgálatában töltötte el. Ezért most ünnepezték. Megérdemli. Krecsányi tett valamit a magyarságért. Ilyenek pedig kevesen vannak

Uri levegőben

(Marton István könyve.)

Ára 2 kor. A Népszava könyvkereskedésében kapható

Egy szürke, egyszerű külsejű könyv került hozzánk szokatlanul értékes tartalommal. Természetesen nem — mint Hatvany Lajos írja — „gyáva fővárosi könyvkiadó” útján, hanem a szerző küldte, mert az adta ki. A novellák, miket e könyv tartalmaz, mind egytől-egyig fővárosi napilapokban jelentek meg és bizony nem elfogult tulzás, ha azt mindjárt, hogy némely novellája e kötetnek valósággal feltűnést keltett megjelenésekor. És amidőn e tény idejegyezzük, valami keserűség nyugtalanodik bennünk és érezzük azt a sokat hangoztatott, már szinte közhelylyé vált „magyar átkot”.

Egy fiatal magyar író, akinek munkái már megjelentek tekintélyes lapokban s akinek az írásai méltó feltűnést keltettek, kénytelen Párkányon a saját keserves filléréből a könyvét ki nyomtatni. Hija, a klick! Marton István sehonai legény volt, ő nem tartozott semmiféle irodalmi társasághoz, ő nem dörgölődött a divatos nagyságokhoz, nem sütkérezett a hivatalos irodalmi nagyságok árnyékában. Ehhez nem értett. Nem is volt rá szüksége, hogy ezt értse, mert tudott írni. Nem budapesti, de magyar értelemben, mert ez kettő. Marton István igazi, vérbeli író volt, akinek minden sora élet és megvilágítás. Nem az olvasás által lett íróvá, hanem az élet félszeg és tragikus jelenségei, miket megfigyelt, szoritották kezébe a tollat. Ez a könyv így termett. És ezt kevés magyar könyvre mondhatjuk. Nálunk, aki sokat olvas, az felcsap írónak. Azért irnak sokan nálunk szépen, de kevesen jól.

És most a könyvről kellene írnom, de nekrológot írok. Marton István meghalt. Még néhány hónappal ezelőtt itt élt közöttünk; együtt töltöttük az éjszakákat. Együtt terveztünk, együtt álmodtunk s ő, aki magában hordozta a halál csiréit, ő volt a leghangosabb, a legélénkebb, benne tombolt legjobban az élet, a tetterő, talán azért, mert érezte, hogy napjai meg vannak számlálva. Ezt a könyvét is lassu haldoklás közepette rendezte sajtó alá. A könyv megjelent, már ott fekszik a redakciók asztalán. Többet már nem akart, elment: meghalt.

Bezzeg most megjelennek a szép kritikák a könyvről s a szép nekrológok a halotról. Már nem kell félni. Nem ír több gyönyörű könyvet. Nincs konkurencia, fiuk! Elő a krokodilkönyvekkel és a siratással.

Az ifjabb generáció legjobb elbeszélőjét vesztettük el benne. Szindarabot is irt; a Király-sínház elfogadta előadásra, de még az előadhatásáról szó sincs. Ezek a magyar irodalmi viszonyok. Itt a simaképu, simanyelvű zsurnofisurok dominálnak. Az östehetségek pedig elsorvadnak, belepusztulnak a várakozásba. Ez volt szegény jó Marton Istvánnak sorsa is.

Fiatal életének nagy részét éhezéssel és nélkülözésekkel töltötte el, mire álláshoz jutott, már roncs volt, a tüdővész csirái, miket a nyomor táplált szervezetében, lassu tempóban végeztek vele. Eh, nem folytathatjuk, hisz saját magunkat parentáljuk el!... Ez a mi sorsunk.

Kezembe veszem Marton István könyvét és vádolva kiáltok az irodalom famulusaihoz: ide nézzetek, így kell írni s aki így irt, azt a nyomorúság lökte korai sirjába, ti meg éltek és orozva csenittek el a babért azoktól, akit igazán illet.

Nézzetek ide aszott szívűek, irodalmi kisiparosok. Meghalt a tehetség! Rajta. Most már jelenhetnek meg a Népszava vában a pornográf tárcák, a dandár-utcai szemetek, az iparművek, a „Hét” pergetheti a korpát öreg malomban. Nem kell félni, a Marton Istvánok tudtak szépen élni, írni, és tudtak esztétikusán meghalni. Rajta, kedves tehetségtelenek. Szabad a vásár!

P. A.

— Beöthy Zsolt ünneplése. E héten ünnepelte Beöthy Zsoltot a tudományos világ születésének hatvanadik évfordulóján. Az elmúlt évtizedek irodalmi mozgalmában sok érdemeket szerzett magának. Az új irodalomhoz semmi köze s mint a konzervatívok kimagasló alakját mi is tiszteljük és becsüljük.

Október 6

Október 6, ó mennyi gyász meg bánat,
 Sir assuk ismét meg a Tizenhármát.
 Bakó, bitó, kötel és vén Arad,
 Bosszút kiált: a magyar ég alatt.
 Bécs tudja jól és borsózik a háta,
 Ha rápillant e napnak dátumára.
 És másnap így sóhajt német betűkkel,
 Gott sei's Dank 6. ist schon wieder vorüber!

Morris Rosenfeld jön

Az amerikai zsargon költő
 és
 a magyar költők

Szerdán érkezik Budapestre Morris Rosenfeld, a híressé vált amerikai zsargon költő. Ed-
 zig beutazta Londont, Karlsbadot, Cernovitzot,
 Lemberget, Berlint. Mindenütt nagy ovációval
 fogadták. Most hozzánk látogat el. Mi is készü-
 lünk a fogadtatására, mert nemcsak idegen fe-
 jedelmeket tudunk mi szépen várni, de idegen
 köteteket is. Hiszen ez a mi egyetlen jó tulajdon-
 ságunk. Faji főjellemvonásunk: a vendég-
 szeretet. Ezt Morris Rosenfeld is tapasztal-
 tatja majd.

És a magyar Morris Rosenfeldnek elébe men-
 nek zsargon kollégájuknak és emelkedett han-
 gon fogják őt köszönteni az ország szívében:
 Budapest s elmondják:

Örömmel üdvözlünk testvér, hi-
 szen pályád, sorsod legközelebb
 áll hozzánk, magyar költökhöz. Te
 is nyomorogtál, mi is nyomorgunk,
 te is meghaltál már néhányszor, míg
 fölfedeztek az emberiség számára,
 mi is meghalunk nyomorban, inség-
 ben, de jai, minem támadunk fel soha!

És Morris Rosenfeld szeme könybe borul és
 vigasztalódní fog a sorsán, imigy gondolkozva:
 milyen jó, hogy nem születtem ma-
 gyar költőnek; én legalább feltá-
 madtam, de ő, az én magyar testvé-
 reim...

De nem így lesz, az igazi magyar költők
 nem lesznek ott Morris Rosenfeld fogadtatásá-
 nál, ő, nek nem tudnak odafeleközni. Ezért üzenjük
 neki: Nem azok az igazi magyar költők, akik a
 pályaudvaron fognak szalonkabátban szoron-
 gani, nem azok az igazi magyar költők! Hanem
 talán megakad a szeme egy félrevonult rongyos,
 sápadt, kiéhezett képű csapaton, azok az igazi
 magyar költők, azok az ő testvérei, azokhoz
 menjen.

S míg ő primadonna körton van a tele ma-
 rékkal szedi az aranyakat: addig a magyar pub-
 likum piac drágaságával védekezik, amely el-
 vonja fölös filléreit a magyar irodalom pártolásá-
 tól s valóságos ki kell zsarolni a zsebéből 2 ko-
 ronát egy-egy verses könyvre. Jó budapesti kö-
 zönség, csak tódul. Vár Morris Rosenfeld.

Gabányi Miklós és a magyar törvény. Mik-
 lós bátyánk, amióta kimaradt a tisztelt honatyai
 hivatalból, új hivatalt kapott: a folyosó II-ik fe-
 jedelmévé nevezték ki. Igyekeznek is szellemes
 lenni. A napokban, amikor hire járt az Andrássy
 törvénytervezetének, legyintett a kezével. Tud-
 játok — szólott — magyar törvényt még jól
 sohse csináltak. A magyar törvény fátyol, amely-
 nek viaszkból van az orra: arrafelé hajlik,
 amerre fordítom. Amióta pedig odatette a né-
 met a s-t, azóta akárhogyan forgatom, a lufi-
 felül mindig csak s marad.

Dr. Hönig Izsó

Villanygyógyító- és Röntgen-Intézete.

Elektromágneses gyógyítás
 magas feszültségű áram, kék ténykezelés, villamos fényiflúidok
 és az összes egyéb villamos gyógymódot

Budapest, IV., Károly-körút 24. sz., I. em. Lift.
 Telefonszám 102-39.

Bovált gyógymód minden idült bajmal, különösen:
 Altatásos idegesség. Készvény és csusz (Nheuma).
 Álmatlanság, Felfűlés. Izületi és csontbajok.
 Hüldések. (Paralízis.) Székrekedés. Daganatok.
 Gerinovelősorvadás. (Fabus.) Anya-csere bajok (elhízás).
 Idegfájdalmak. (Ischias.) Bőrbajok, bőrvizkeg (lupus).
 Szívbetegségek. Hájhullás, kopaszodás.
 Veredényelmeszesedés. Szörtelenítés nőknél az arcon.
 Gyomor-béibajok. Aranyeres csomók.
 Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig. Kívánatra prospektus.

Zalák végnapjai.

Rossz idők járnak a Zalákra. A héten kettőt
 is lelepleztek. Az egyik jobb szerette volna, ha
 a rossz szobrait leplezték volna már le ékes
 Gotterhalte zenebona mellett. A másik pedig
 azt szeretné, ha minden nap annyi tényleges
 vendége volna és cselekvőleg szerepelne korcsmá-
 jában, mint amennyien kedden voltak ott rendőri
 uniformisban.

I.

Zala György. Egyszer nagyon jó szobrász
 volt. Sokan megtagadták tőle mindig a mesteri
 címet, de mi elismerjük, hogy az volt. Csodá-
 latos dolog, hogy a mi művészeink nagy része,
 mikor már föllépett a dicsőség és közbecsülés
 egy bizonyos magaslátára, mikor elérte azt,
 hogy himnuszokban megzengik, elismerik tudá-
 sát, mesteri alkotásai széjjelviszik neve dicső-
 ségét a szélrózsa minden irányába, akkor le-
 pottyannak, elejtik a vést, az ecsetet és mester-
 emberek lesznek, kisiparosok, akik tervet
 rajzoltatnak s a kivitt rabizzák a mesterlegé-
 nyekre, inasokra.

Mert nem igaz ám, hogy Zala György nem
 tud dolgozni, alkotni. Neki is csak az a baja,
 mint a többi híres magyarnak. Megszédült.
 Művészeti járványos kórságba esett. Azt hiszi,
 már mindent bevesz a közönség, ami alá oda-
 vési az ő valamikor nagyrabecstült nevét.

Szérumot az öregnek!

II.

Zala István. Ez az anarkista korcsmáros,
 akiről kiderült, hogy nem is annyira Zala, mint
 Szauer. A rendőrséget szidták, amiért rajtűtött
 a „derék jó csárdáson”. Pedig neki van igazuk,
 mert mégis csak különös kis csárda az, ahol
 Lucheni arcképe alatt tudományos irányú föl-
 olvasásokat tartanak, akkor, mikor bombaszag-
 gal van telve a levegő.

Neki üzlet!

Zala Ferdinánd!, illetve Sauer István.

Alfonz és Sziám.

Megkegyelmeztek őh,

Végre néked Sziám.

Pedig Alfonz szegény,

— Minő szenzáció!

Hosszu orral megy el

Sziám hiány mián.

A mulató Budapest

Bámulatos gyorsasággal fejlődik a mi szép
 fővárosunk és nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy
 már-már a világvárosok piederstájljára emelke-
 dik. Mindazok a tulajdonságok, amelyek a nagy
 metropolisokat jellemzik, feltalálhatók itt is: Bu-
 dapestben. Sőt más specialitásaink is vannak: a
 szép, vakítóan káprázatos kávéházak, miknek
 párjára schol nem akadunk. És amilyen mérték-
 ben látjuk itt a jólétet, oly mértékben, sőt na-
 gyobb arányban látjuk a nyomort, amely sze-
 mértesen bujkál selyemrongyok alatt. Ezt azon-
 ban csak mi látjuk, mi, akik itt élünk és ismerjük
 a főváros pszichéjét. Az idegen, a külföldi első
 pillanatra felszisszen a csodálkozástól, amikor
 látja ezt a szép, fiatal könnyüvérti várost, amely-
 nek semmi magyar jellemvonása nincs s inkább
 a francia Párisnak a prototipusa, csak még nem
 annyira kulturális és nem annyira romlott. De
 fejlődésének iránya oda tart.

Itt vannak a kabarék, orfeumok és más
 e fajta mulatóhelyek, amelyek megadják a
 fiatal Budapestnek a világvárosi jellegét. A szin-
 házokról nem is szólunk. Mig azonban e helye-
 ket más világvárosokban a jólét virágoztatja,

nálunk a nyomor és a szegénység táplálja őket.
 Itt a mulatóhelyek nem állanak arányban a vá-
 ros nagyságával és lakosságával szemben; az
 arány mértékénél a meglévő mulatóhelyeknek és
 kávéházaknak éppen a fele is elég, sőt sok volna.

És itt meg kell állanunk. Mégis, mi a szülője
 ennek az aránytalanságnak. Miért virulnak itt
 úgy a kávéházak? Hogy tud itt annyi kabaré-
 orfeum, vendéglő megélni? Korántsem a jólét
 tenyésztí és termeli azokat, hanem az a nyomo-
 ruság és végtelen inség, amely lappang, a hatal-
 mas bérházak falai között, az termékenyíti és
 táplálja azt a sok mulatóhelyet itt.

Budapesten családi életet nem élnek az em-
 berek. A lakás gondterhes csendje és szomorú-
 sága kergeti az embereket a kávéházakba, ven-
 déglőkbe és mulatóhelyekre. Feleiteni, szórakozni
 akarnak, szomjazzák a mámort, a kábulatot,
 amely eltompítja az agyvelőt s a sorvasztó gon-
 dokat, habár rövid időre is, de elűzi. Családi élet
 csak ott van, ahol a jólét mosolyog. Ahol pedig
 családi élet nincs, ott a nélkülözés és komor
 szegénység üli orgiáit.

És ezt a jelenséget nemcsak a magyar fő-
 városban észleljük, hanem az orosz városok-
 ban is, ahová seregestől vándorolnak a magyar
 artisták a muszkák szórakoztatására. Már pedig
 Oroszország csak igazán a nyomoruság hazája;
 egyik csapás után a másik éri őket.

Ha majd azt fogjuk tapasztalni, hogy a mu-
 latóhelyek lassan-lassan megrikulnak és fogy-
 nak s ha majd a kávéházak sem fognak gomba-
 módra úgy szaporodni, mint eddig, akkor el-
 mondhatjuk, hogy Budapest nemcsak szép, de
 boldog város is, amelyben az emberek szépen,
 megelegedetten élnek, addig pedig Budapest a
 csalóka külsejű almához hasonlatos, melynek a
 belseje rothadt.

Viszontlátás.

Ha viszontlátjuk azt, mi elveszett,
 Az örömtől a lelkünk is nevet.
 S Andrássy mégis sirt, hogy látta
 Viszont: elvesztett aktáit a Népszavába.

CABARÉ

Nem mondjuk azt, hogy „szükséges rossz”.
 Mert nem kell okvetlenül rossznak lennie!

Szerintünk a kabaré egy szükség, hézag-
 pótló intézmény, amelynek létjogosultsága. Kel-
 lett, hogy támadjon valami oly kisebb, könnyebb
 színház-féle, ahová szellemes, ügyes, kedves és
 amellet irodalmi értékű apróságokat élvezni, el-
 járhasson a közönség.

Egy kis jóakarattal még hazafias missziót
 is rá lehet fogni a kabaréra, mert ennek köszön-
 hetjük azt, hogy az a fölötté sok értéktelen,
 nemzetközi színezetű, izléstelen s a magyar em-
 ber gondolatvilágától távol álló santán, vódvill
 és egyéb bohóctársulat megszűnt. Helyükbe lé-
 pett a teljesen magyar, értékesebb eszközökkel
 gyönyörködtető, valóban szellemes kabaré.

Hiszszük, hogy rövid idő alatt egy egészen
 új irodalom, költészet, próza és zeneirodalom
 fog kifejlődni. Más dolog az, ha egy estét kele-
 mesen akarunk átmulatni és egy kabaréba ülünk
 be. Ott jó színészek könnyed, apró szellemessé-
 geket adnak elő, míg eddig a santánok kegyetlen
 és ostoba fordításokban, rossz artistákkal, für-
 telmes disznóságokat adtak be a közönségnek.

Egy csomó jó színészt, író, költőt juttat
 kenyérhez a kabaré. Ezért nem szabad azt bán-
 tani, létjogosultságát elvitatni. Szükségünk van
 rája. Becsüljük meg! De egyuttal jogosan elvár-
 juk tőle, hogy a ma még egyes esetekben talál-
 ható ferdeségeket kiszöböljék ki. Higyjék el,
 hogy lehet szellemes az ember disznólkodás nél-
 küli is.

Szellemeskedve mulattatni a jó izlés határai
 között, ez a kabaré hivatása!

I.

Nagy Endre.

Legnagyobb elismerés ezt az újságírói illeti
 meg, mert neki van legtöbb érdeme a kabaré
 népszerűvé tévése körül. Ott hagyta az újság-
 írást és elment kabaré-igazgatónak s konferen-
 ciérnek. Roppant sokat irt. beszélt, rendezett,
 táncolt, ugrált, míg végre elérte azt, hogy a ka-
 barét már „komolyan” veszi a közönség.

„Komolyan”, mert itt lehetetlen komolynak
 maradnia.

Roszbabb konferenciér nincs a világon Nagy,

Endréné. Oly kétségbeesett hápogást, hebegést visz véghez, hogy megszánta őt az ember. Nagyon meg kell szokni ezt a keserves konferálást, hogy azután élvezhessük azt az általa elnyögött igazán szellemes, kifogyhatlan humoru apróságokat.

Egy nagy hibája van még Nagy Endrénének. Roppant sokat politizál! Ez pedig nincs előnyére. A kabarének nem vitatkoznia, hanem gyönyörködtetnie kell. A politika azonban bszantja is az embereket. A színésznek is van joga politizálni, de csak nappal a klubban, este azonban a színpadon, hagyja el ezeket az ostobaságokat.

Szerencsés keze van Nagynak társulata tagjainak megválogatásában. Ezekre még vissza fogunk térni.

II.

Dr. Szalai—László Rózsi.

Iker-kabaré. Semmivel sem rosszabb Nagy Endréné. Jobb annyival, hogy nem politizál. Az igaz, hogy egy kevéssel többet disznólkodik. No, de majd leszokják ezt is.

Dr. Szalai is kollégánk. Szellemes, ügyes hó, természetesen nem jó konferencier. László Rózsi annál használhatóbb tagja a saját kabaréjának. Mozgékony, kitartó, sokoldalú, művészi kabaréénekesnő és tánczosnő. A legkiválóbb kabarézongorista és zeneköltő itt van. A nagy-orrú Heidelberg, magyarul „Heidi“.

Hatalmas triumvirátus ez a három vezető tagja a köruti kabarének. Itt házilag irnak, költenek, zenésítenek mindent. Termékeny igazgató író- és karmester zeneköltőjük van.

Tagjaik között is van számos előkelő, jeles művész. Ezekről is meg fogunk emlékezni egyenkint, heti sétáink keretében.

Az iker-direktóriumról még azt kívánjuk megjegyezni, hogy tagjaik bevállása szerint, igazán gavallérok. Ez pedig nagy szó, nagy érdem, ha a színész elismeri direktorának jó tulajdonságait s a legkritikább eset az, mikor gavallérnak nevezi. Ezt bizonyosan ki kell érdemelni.

III.

Kőváry Gyula

Micu vagy II. Nagy Enüre Az első a becéző neve, a második egy hatalmas alakítása e fiatal művésznek. Művész a kabaré színpadján. Fiatal, modern, tanulékony és fáradhatatlan.

Művész volt már akkor, mikor kikerült a színésziskolából. A vizsgálati előadásor föltűnt mindenkinek, mesésen alakítván az „Éjjeli menedékhely“ bájóját. A Magyar Színházhoz szerződtek s ott több apróbb szerepe után, Boross távoztával, átvette ennek a „Vig özvegy“ Nyegus szerepét, pompásan megállva helyét nagynevű elődje után is.

Most már második éve volt a Bonbonière tagja, mondhatnánk második primadonnája, esténként hatszor is föllép. Táncol, énekel, utánoz, szaval és konferál. Ha kell, darabot ír és akár kell, akár nem, verset is. Szóval használható, mozgékony. Kedveltje egy a nagyközönségnek, mint kartársainak. Legnagyobb előnye, hogy diszkrét, — nagy szó ez a kabarében!

Nagy Endre utánzásával óriási sikert aratott. Még maga Nagy Endre is kénytelen magát végigtapogatni, ha látja Kőváryt az ő maszkjában. Mondogatója is: Csunya konkurrencia, belőlem élnek!

Kívánunk a magyar kabaré-színpadoknak sok — Kőváryhoz hasonló — művészt, akkor nem lesz okunk soha megbotránkozni a magyar színművészet és irodalom eldurvulásán. Hogy a természetes humorral túlzás és disznólkodás nélkül is lehet a kabarében hatást elérni, ezt Kőváry naponta bebiztosítja.

De hát ehhez valódi művészi vér kell!

IV.

A bonyodalom

Mire idáig eljutottunk, most magunk sem tudjuk, hogy állunk ezekkel a kabarékkal. Nem tudjuk, hogy Nagy Endre-e, Bálint Dezső e, László Rózsi e, Dr. Szalay József e, vagy Dr. Fodor Oszkár e a tulajdonosa, a bérlője, vagy az igazgatója a Bonbonièrenek, a Modernnek, vagy a Royalnak, s hogy ki hol játszik, hol igazgat, melyiknek a tagja. De — amint ismerjük őket, — mire ki lesz nyomtatva ez a lap, — minden elsimul!

A nagy csoda.

Az egészségügyi tanácsban
Üléseztek, ó mily csoda!
Te tetted ezt, ki nem kiáltom,
Ó muszka, muszka kolera.

Nagy nyugdíjazások a fővárosnál

Új nyugdíjszabályzat

Október 9-én tárgyalja le a székesfőváros jogügyi bizottsága az új nyugdíjszabályzatot s az még e hó folyamán közgyűlés elé kerül. Azután következnek a tömeges nyugdíjazások.

Sajnáljuk az öregeket. Elismerjük, hogy nekik érdemeik voltak! De azután ez elég is. Nem teremtett az isten senkit sem arra, hogy akkor is dolgozzék, amikor már nem tud. Ha valaki megrokkant, ha már befejezte kis játékeit, menjen, adjon helyet az ifjúságnak, az erőnek, az életnek.

Panaszkodunk a rossz közigazgatásunk, a tehetetlen, lassu közhivatalaink ellen. És ez a panasza jogosult. Ha benézünk pl. a székesfőváros némely hivatalos szobájába, azt hisszük, hogy kriptába vagyunk. Óreg, sárga, viaszarcu mumiák ülnek, jóformán mozdulatlanul íróasztaluk mellett. Ha az ember kérdez tőlük valamit, siri hangon megszólal belőlük a mult évszázad hivatalos copfja, amely 1/10-ed részben gorombaság és 1/10-ed része esetleges fölvilágosítás.

Bizony igaza van az ifju polgármesternek: mumiákkal dolgozni, nagyot alkolni, egy modern alapon nyugvó világvárost teremteni Budanestből nem lehet. De a mumiák ragaszkodnak a kriptához. Évtizedes hű szolgálataikat hozva föl érdemül, erővel megakarnak maradni k e r é k k ö t ő n e k.

Mostanáig vártak az új nyugdíjszabályzatra, a fizetésrendezésre. Azt hitték nekik is lesz részük mindkeletőben. Ebből is látni, hogy nem modern emberek. Ők hitték — bíztak! A fizetésrendezés a jövő évtized zenéje. Az új nyugdíjszabályzat megszerzéséig az öregek csak annyi érdekelheti, hogy kötelesek elmenni nyugdíjba még mielőtt ez életbe lép.

Közel 300 bácsi ül a főváros nyakán 40 éven felüli szolgálattal. Óreg, beteges, elmaradt gondolkodásban, nem engedve a modern tudással nevelkedett ifjúságot kenyérhez jutni. Becsoszognak a jó öregek tulzolt pontossággal szorgalmasan a hivatalukba, ott ellötyögik a hivatalos időt, dolgozni, alkolni nem tudnak, de huzzák az igát megszokásból és főként a lakbérért.

A régi kor embere nem képes belátni, hogy a világ rendje az: ha valaki eleget dolgozott, menjen el pihenni. Hagyja nyitva az ajtót maga után, hogy az arra hivatottak bejöhessenek.

Azért van az ifjúságunk között annyi kétségbeesett egzisztencia, azért züllik el nálunk annyi fiatal, tehetséges ember, mert nem tud előre haladni, nem tud tudásának megfelelő teret, állást találni magának. A jobb állásokban öreg pókok eltorlaszolják magukat s évtizedeken át tehetetlenül, szelítőtten, sőt teljesen nyomorékon teljesítenek egy, ahogy, szolgálót.

Nekik nem kell pihenés, ők pihentek és pihennek hivatalukban eleget.

És ez nem csak a fővárosnál van így, de ilyen állapotokat találunk az államnál, ministériumokban, vasutnál egyaránt.

Tanulhatnak a fővárostól mindezek. Csak menjen pihenni mindenki, akit ez koránál, visszafelldóttóságánál, rokkantságánál fogva megillet.

Sokba fog kerülni a nyugdíjazások eltartása? Higyjék el, hogy a mai mumiákból álló tisztviselő-sereg, a lassu munka, a nehézke közigazgatás ezerszer drágább!

Hívei vagyunk azonban a polgármester azon tervezetének, hogy a közgyűlésnek joga legyen munkáképes, egészséges, modern gondolkozású tisztviselőket a kötelező nyugdíj időn túl is állásokban megtartani. Mert hát nem mindenki törik össze, nem mindenki hasznavehetetlen.

De a tömeg hadd menjen.

Éhesek a fiatalok!

A köznek pedig az az érdeke, hogy a fiatal-ság erejének, tudásának teljes birtokában kifejthesse tevékenységét. Alkosson! Dolgozzék!

Teret, utat, helyet kell tehát nekik csinálni.

Ti meg az öregek ne haragudjatok, hanem menjetek el vidékre, csináljatok penziós telepeket. Ott olcsóbban éltek, kicsi a lakbér és még kultur-feladatot is teljesíthettek a kisebb városok intelligenciájának emelésével.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület nyere-ménykötvényeinek nyolcadik nyere-ményvnyuzását 6 000 K.-ás főnyere-ményvel október 5-én délután négy órakor tartják meg az egyesület köz-ponti épületében (IV., Egyetem-utca 2.)

Mi a legjobb és legrégibb háziszor? — a Brázay-féle sósborsor.

Alfonz.

Rengeteg nép az utczákon. Tolakodik, tü-lekedik mindenki. Törtetnek a kocsik, lökdö-sődnek a gyalogárók. A rendőrség idegesen futkároz. A kávéházak ki vannak halva. Mi az? Mi történt?

Még eddig semmi! De egy óra mulva megérkezik a nagy vendég! A spanyol Alfonz? Az asszonyok kíváncsiak a nagy orrára: a férfiak, a szép feleségére. Izgatott mindenki. A rendőrséget meg a bomba, a lövés érdekli.

Egyedül a rendőrség feje, a rokonszenves Boda lesz percről-percre nyugodtabb. Ő tisztában van magával. Elhatározta, hogy ő úgy, mint eddig tette, mindent meg fog cáfolni.

Különben ő nyugodt is lehet. Ő ne tudna egy Alfonzot méltóképen fogadni? Ő, akinek annyi rengeteg sok Alfonzzal van dolga! Mert mit nekünk spanyol Alfonz, mint nekünk Páris, Berlin, London Alfonzkái? Ez mind Hekuba!

Mutasson a világ még egy olyan várost, amely világvárosabb Budapestnél Alfonzók dol-gában.

Üresek a kávéházak. Az Alfonzok elmen-tek nagy névrokonukat fogadni. Bomba, repü-lés nem lesz! Nálunk nicsenek anarchisták; a mi speciálisunk a tömérdek sok kicsiny Alfonz!

Ők nem robbantanak, ők csak osztozkod-nak. Irigylük a nagy Alfonz óriási orrát!

Érdekes találmányok. Molnár M. Lajos urnak ismét 2 kitűnő szabadalmáról adunk hírt. Az egyik általános érdekű, egy lámpaüveg védő drót-koszoru, amely bármely lámpaüvegre kívülről felhuzva, hőszelő és hőkiegyenlítő, termo-technikai működése folytán úgy égésközben, valamint a lámpának meggyújtása és eloltása alkalmával feltétlenül megakadályozza a lámpa-cilinderek elpattanását. Ara 20 fill. s minden lámpaüzletben kapható. A második újdonság igen praktikus dolog: egy nadrág-feszítő ab-roncs, amely automatikusan működik. Uraknak megbecsülhetetlen. Ez is kapható 3 és 1 kor-nárért minden uri-divat-üzletben.

Tőkeemelős. A Gazdasági Bank Részvénytársaság, mely négy éve áll fenn és egy millió korona alap-tőkével dolgozik, rendkívüli közgyűlést hívott egybe alap-tőkéjének öt millió koronára való felemelése végett. Új jegyzések által másfél millió van bizto-sítva, úgy hogy a fennmaradó két és fél millió beszerzése későbbre marad. A bank egyes mező-gazdasági gócpontokon fiókot létesít és a mező-gazdaságot érintő üzletágakat intenzíven fogja kultiválni, mely célból az alapszabályok megfele-lően módosíttatnak. Az intézet új cége „Országos Gazdasági Bank Részvénytársaság“ lesz. A köz-gyűlésen az igazgatóságot kibővítik és értesüléstünk szerint az elnöki, két alelnöki és igazgatósági állásokat Széll Ignác v. b. t. t., Lestyánszky Sán-dor nyug. földmívelésügyi államtitkár, báró Fejér-váry Imre, dr. Kostka Antal jogügyi igazgató, kán-torjamosi Mándy Samu, Tóth Zsigmond urakkal fogják betölteni.

Gyengeséget

meg ha betegség után való szervi betege-ség is, könnyen le lehet győzni, valamint az egészséget és az erőt gyorsan s biztosan helyre lehet állítani SCOTT-féle Emulsio által.

Kényes iny és gyomor

a mely nem bírja el a közön-séges csukamájolajat, a

SCOTT-féle Emulsiot

eszményi gyógyszerként fo-gadja. Ehhez még az az előny is járul, hogy háromszorta táplálóbb, mint a k ö z ö n s ó g e s csukamájolaj.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsio vésér-lésánál a SCOTT-féle módszer véd-jegyet — a halasat — kérjük figyel-lembe venni.

Véres tüntetések

A szociálisták lankadatlanul folytatják azt a küzdelmet, amely eddig annyi balsikerrel és vereséggel is össze tartotta lelkes táborukat és a rendőrség mindig újra és újra kénytelen karhatalommal közbelépni, hogy a szociálisták egy részének fanatizmusából eredő rendezetlenségeknek és verekedéseknek elejét vegye, vagy azok folytatását megakadályozza. Valahányszor gyűlésre sereglenek össze az elvtársak, a vége mindig egy-egy parázs tüntetés, ennek folyományaként rendőri beavatkozás, verekedés, ártak, letartóztatás stb.

Vasárnap délután is tartották gyűlést a szociálisták az Aréna előtti téren. Igen nagy tömegben jelentek ott meg, a meleg őszi napsugár igen sokakat csalt ki közülük a szabadba. A gyűlést Bíró Dezső nyitotta meg és elnökül Buchinger Manót, jegyzőül Horovitz Jenőt választották meg. Az elnöki megnyitó után Bokányi Dezső lépett a szószékre és a kormány által tervekelt általános választói jogról beszélt, mint amely a munkások érdekeivel merőben ellenkezik. Elmésen fejtegette, hogy a magyar miniszterek nem akarják a teljes egyenlőséget elismerni, — e közben Kolozsvári rendőrtanácsos rendre is utasította a szónokot, — majd arra buzdította a tömeget, illetőleg a munkásságot, hogy eddig elveikhez hűlen tovább is harcoljanak és küzdjenek erénytelenül a saját érdekükben az általános titkos választói jogért. Bokányi percekig éljenztek hallgatói, majd Buchinger elnök néhány szóval buzdítva még a munkásokat, bezárta a gyűlést.

A jelen voltak nagy része a gyűlés után békén eloszlott, de egy másik rész, mintegy 500 főből álló csapat, az Aréna-uton elindulva s azon végig haladva az Andrásy-utra fordult be, a hol énekelve, lármázva, kiabálva vonultak végig, bántalmazva és zavarva a békés járókelőket. A rendőrség értesülve a rendezetlenségről, három lovas és egy szakasz gyalogos rendőrt küldött ki:

Bónis István kapitány vezetésével a rend helyreállítására. A kirendeltség az Andrásy haladva a Vörösmarty-utcánál találkozott a szociálisták csoportjával és Bónis kapitány eléjük állva felszólította őket a békés eloszlásra. A felelet erre az volt, hogy az Andrásy-utat egész szélességében elálló tömegtől, mintegy 15 revolverlövés dördült el a rendőr csoportja felé. A lövések egyike Csikós Balázs lovasrendőr lovát szűgyön találta s oly súlyosan megsebesítette, hogy valószínűleg le kell majd bunkóznia. A rendőrök erre kardot rántottak és a tömeget karhatalommal szétszóratták. A verekedésnek hat sebesültje van, de sérülésük nem súlyos. A hatodik kerületi kapitányságra 13 tüntetőt állítottak elő, akiket rögtön kihallgattak és rögtön ítélték is felettük.

A sérültek nevei: Sásdy János asztalossegéd, Tarnótzky János szabó, Tamási Sándor mészáros, Franyó Lukács művezető, Tancsics Sándor cipész, H. J. fémcsiszoló.

A hatodik kerületi kapitányságon a következőket állították elő és rögtön büntettek meg: Szabó Imre konyhalegény 25 korona, Tomo Osztaics cipészsegédét eltoloncolják, Friedmann Armin szabósegéd 50 korona, Friedmann Dezső kereskedősegéd 50 korona, Tamási Sándor lakatos művezető 25 korona, Grausz Ferenc szabósegéd 25 korona, Kiss Gyula kerékvártó 25 korona, Mayer Sándor asztalossegéd 25 korona, Ternótzky János szabó 100 korona, és Franyó Lukács műszerész 100 korona. Foglalkozás keresésére lett utasítva. Burgyán Miklós napszámos. Sásdy János asztalossegéd ellen folyik az eljárás, Tancsics Sándor cipészsegédét és Zsiedek János napszámost felmentették.

Nemzetközi atletikai verseny a Margit-szigeten. A M. A. C. versenypályán ma délután fél háromkor kezdődtek a nemzetközi atletikai versenyek. Az eredmény a következő:

1.) 100 yardos síkfutás I. Simon Pál (Királydij). 2.) 1/4 angol mérföldes síkfutás I. Bodor Ödön (Andrásy-díj). 3.) Magasugrás. I. Lichtenegger László. 4.) 1 angol mérföldes síkfutás. I. Bodor Ödön (Postás). II. Dworák (cseh bajnok). 5.) Diszkoszdobás. I. Antal Pál. II. Jesszina Róbert (cseh bajnok). 6.) Rudugrás. I. Szathmáry Árpád. 7.) 4 angol mérföldes síkfutás. I. Dworák (cseh bajnok). II. Quieton (bécsi bajnok). 9. 220 yardos síkfutás. I. Wiesner Lajos.

Football

A bajnokságban résztvevő csapatok mintha pihenőt tartottak volna, mert csupán az M. T. K. és a f. v. T. C. találkoztak a Soroksári-ut pályán, a football híveinek azonban egy nemzetközi mérkőzés szemlélésén lehettek részük, amennyiben a B. T. C. a T. Wiene F. C. T. csapatot látta vendégül. — Ezenkívül az U. T. E. mérkőzött a másodosztályú K. A. O. E-vel és azt csak küzdelem után tudva 3:2-re megverni. —

Eredmény: I. Wiene F. C. B. T. C. : 2-2. M. T. K. — F. v. T. C. : 4-2.

Díjbirkózások a Beketow cirkuszban. Vasárnap este zsúfolt nézőtér előtt folytatták a díjbirkózásokat a Beketow cirkuszban. A közönség visszafójt lélekzettel nézte a birkózók vetélkedését és nagy taps honorálta a győzőket. Részletes eredmények a következők: Thomas legyőzte Sturmot 3 perc 32 mp. alatt, Ornatzky legyőzte Ricardót 5 perc 23 mp. alatt, Sullivan legyőzte Schleppel Mankot 1 perc 10 mp. alatt, Sándorffy legyőzte Harost 9 perc alatt, Koch legyőzte Michailovot 14 perc 40 mp. alatt.

Ma hétfőn este a következő párok birkóznak: Tiberio—Hiffmann, Houbá—Saurer, Jackson—Pitlovszky, Petroff—Schwartz és döntőküzdelem Constat le Boulanger és Jose van Dern között.

A pörlekedő házastársak. Szóda György 33 éves szobafestő ma reggel részegen jött haza Kristóf-tér 7. számú lakására. Felesége szemrehányásokkal fogadta s csakhamar parázs veszekedés keletkezett. Szóda dühbe jött, s dühében a félemeletről leugrott az udvar kövezetére, a jobb lába eltört. A mentők lakásán hagyták.

Elgázolt kapitány. Tegnap este a József-körút és József-utca sarkán Horváth Antal kocsis kocsijával elütötte Gáspár Fülöp nyug. honvédkapitányt. A mentők bekötözték sérüléseit s lakására szállították.

A fehér foszfor ellen. Megirtuk néhány hét előtt, hogy a fehér foszfor eltiltását, a berlini egyezményt Ausztria és Magyarország kormányai is aláírták. A gyufagyárak kartellje erre mindent elkövetett, hogy az egyezmény életbe léptetését megakadályozza. Ez nem sikerült. A két állam kormányai most tárgyalnak az egyöntetű eljárásról. Az osztrák kormány — úgy látszik — hajlandó lenne az egyezmény szigorú megérvényesítésére. A fehér foszforra abszolút eltiltás helyett, hajlandó volna az ily foszforral készülő gyufák gyártását és forgalomba hozatalát eltiltani. Nem hiszszük azonban, hogy a magyar kormány ehhez segédkezett nyújtson. 1500 gyufagyári munkást mérgezett meg már a fehér foszfor. Ilyen emberoldókléshez a magyar kormány hozzá nem járulhat. A gyufagyárak s patrónus bankjaiknak az emberek bőrén való élőködésének egyszer már végére kell járni. Mit bánjuk mi, ha ügyes intézkedéssel, a köznek kára nélkül gyarapítják tartalékaikat és hízalják a részvényeseiket nagy osztalékokkal. De az emberanyag lassu gyilkolása: tömeggyilkosság, ezt pedig nyereségvágyból elkövetett rablógyilkosságnak minősítjük.

Felelős szerkesztő:

Jékel Károly

Laptulajdonos és a kiadóhivatal igazgatója:

Erdész Zsigmond

Népelelmezés. Szarvasluz porköltnek és szarvasluz-husnak kilója 40-66 krajczér.

Vadászati idején megkezdődött, összes vadnemek kaphatók

ARANYOSI ANDRAS vadaskereskedésében

Vámház-körút 2 szám alatt.

Telefon 25-31.

Budapes

Lóversenyek.

1908. szeptember 24., 26., 27., 29., és október 1., 3., 4., 6., 8., 10., 11. és 13-án.

Kezdetük szeptember 27-én, október 4. és 11-én délután 2 órakor a többi napokon 2 óra 15 perckor.

Belépti jegy naponként:

I. oszt. (Passepartout) uraknak	10 K
I. " " hölgyeknek	6 K
I. " " katonatiszteknek	6 K
II. " " " " " " " " " "	3 K
III. " " " " " " " " " "	2 K
Alóhely a versenypálya közepén	K 60

Az őszi meeting 12 napra:

I. oszt. (Passepartout) uraknak	80 K
I. " " hölgyeknek	40 K
I. " " katonatiszteknek	40 K

A külön elkerített fogadási helyre a (bookmakerek körébe) belépti jegy mind a 12 napra 90 kor. Szept. 24-től okt. 3-ig 50 korona, okt. 4-től 13-ig 50 korona, napijegy 20 korona.

Jegyek kaphatók a Magyar Lovaragyi helyiségekben (IV. ker., Semmelweis-utca 17. II. emelet).

Totalisatör az I., II., III. helyen.

Villamosvasutak egész a helyszíniig közlekednek. Frissítő-helyek minden osztálynál.

Szt.-Lukácsfürdő-gyógyfürdő

Téli és nyári fürdőkúra. Prospektus ingyen.

KRISTÁLY-

ferrás-ásványvíz étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz.

HODOSI A.

Aréna-kávéházában

(Aréna-ut és Damjanich-utca sark.) minden este hirneves

Toll Testvérek teljes zenekarral hangversenyeknek

Putzer György

hertelényi-segében

V., Váci-körút 14. — Ma és minden este

Balogh Károly teljes zenekarral hangversenyek.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóban

BRÁZAY
SÓSBORSZESZ

A LEGJOBB

ÓVAKODJUNK ERTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

